

УДК 632.51–477.42

Н. М. Плотницька, Ю. В. Оксенюк
Поліський національний університет
ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕХАНІЧНИХ ЗАХОДІВ ПРОТИ
АМБРОЗІЇ ПОЛИНОЛИСТОЇ

Амброзія полинолиста (*Ambrosia artemisiifolia* L.) – регульований, обмежено поширений шкідливий організм на території України. Цей бур'ян із родини айстрових (*Asteraceae*) відзначається високою шкідливістю для сільськогосподарських культур та людини. Доведено, що за високого ступеня засмічення полів цим карантинним організмом урожай сільськогосподарських культур знищується практично на 100 %; за середнього ступеня забур'янення – на 30–40 %. Шкідливий вплив для людини проявляється у виникненні алергічної реакції на пилок рослини.

Постійний моніторинг та контроль за поширенням цього виду дозволяє стримувати його розповсюдження по території країни. Проте для знищення вогнищ виду *Ambrosia artemisiifolia* L. потрібне дотримання комплексу заходів із локалізації та ліквідації осередків бур'яну.

Серед заходів ліквідації карантинних вогнищ амброзії полинолістої – викопування з корінням та скошування. Метод викопування є одним із заходів знищення, який передбачає механічне усунення не лише надземної вегетативної частини рослини, але й підземної. Застосування цього методу для ліквідації вогнищ амброзії полинолістої досить ефективно, проте має деякі недоліки, зокрема, доцільність його використання на великих ділянках є низькою через незручність. Також варто зазначити, що в перший рік застосування максимального результату досягнути неможливо, тому що в ґрунті залишаються пагони, які відновлюють свою вегетацію і тоді виникає необхідність у використанні додаткових методів, наприклад – розорювання.

Метод скошування передбачає механічне усунення вегетативної частини рослини, тобто стебла з молодими пагонами і листками. На ефективність цього методу впливають: вегетаційний період рослини, висота скошування, кількість скошувань, морфо-біологічні особливості рослин та умови навколишнього середовища.

Для визначення ефективності механічних методів ліквідації амброзії полинолістої нами проведено спеціальні дослідження у вогнищах карантинного бур'яну на території Луцького району Волинської області. Вивчено здатність рослин амброзії полинолістої до відростання і формування листової поверхні після викопування рослин із кореневою системою та скошування в різні періоди вегетації: у фазі чотирьох листків, бутонізації та після цвітіння. Розмір дослідної ділянки становив 2 м² у 4-разовому повторенні.

Отримані дані свідчать, що викопування амброзії у фазі чотирьох листків є найбільш ефективним та сприяє відростанню на 14-ту добу дослідження 8,4 % рослин, а на 21-шу – 19,5 % (табл. 1).

1. Вплив викопування амброзії полинолистої на можливість її відростання (2019–2020 рр.)

Викопування в період	Відросло рослин після викопування, %	
	на 14-ту добу	на 21-шу добу
Фаза чотирьох листків	8,4	19,5
Бутонізація	27,8	38,5
Після цвітіння	37,9	64,7

На 14-ту добу після викопування рослин амброзії у фазі бутонізації спостерігали відростання 27,8 % рослин, а на 21-шу – 38,5 %. Викопування рослин амброзії полинолистої після цвітіння є найменш ефективним, порівняно із іншими періодами, та сприяє відростанню 64,7 % рослин на 21-шу добу експерименту.

Також нами досліджено здатність рослин амброзії полинолистої до відростання та формування листової поверхні після проведення скошування в різні фази вегетаційного періоду рослин. Результати досліджень з ефективності скошування наведено в табл. 2.

2. Вплив скошування амброзії полинолистої на можливість її відростання (2019–2020 рр.)

Скошування в період	Відросло рослин після скошування, %	
	на 14-ту добу	на 21-шу добу
Фаза чотирьох листків	41,5	67,2
Бутонізація	18,4	37,5
Після цвітіння	0	6,8

Дані, отримані нами під час досліджень свідчать про те, що скошування амброзії у фазі чотирьох листків є найменш ефективним, тому що вже на 14-ту добу після скошування відбувається відростання в 41,5 % рослин, а на 21-шу добу дослідження – у 67,2 % рослин. У фазі бутонізації на 14-ту добу після скошування відростало 18,4 % рослин, а на 21-шу – 37,5 %. Незначний відсоток відрослих рослин, (6,8 %) відмічено лише на 21-шу добу після проведення скошування амброзії полинолистої в період після цвітіння.

Отже, у результаті порівняння ефективності викопування з корінням та скошування рослин як заходів боротьби проти амброзії полинолистої встановлено, що у фазі чотирьох листків доцільним є проведення викопування, а після цвітіння рослин – скошування.